

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

HEINDONK (SG_R3_BES_26)

WILLEBROEK

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Heindonk” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

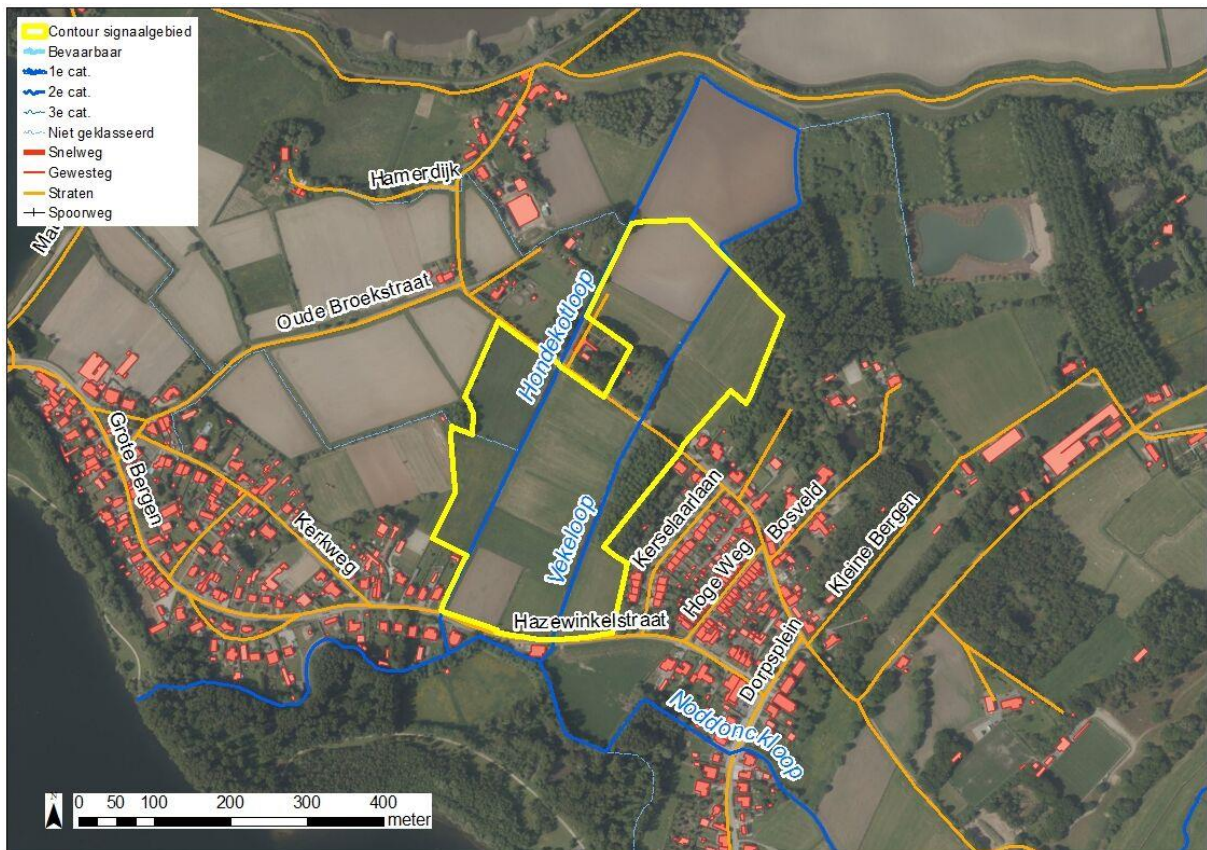
Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Willebroek
Provincie(s): Antwerpen
Ligging: Edmond Verheydenstraat, Hazewinkelstraat
Bekken: Benedenscheldebekken
Betrokken waterlopen: Hondekotloop, Vekeloop
Oppervlakte: 12,96 ha

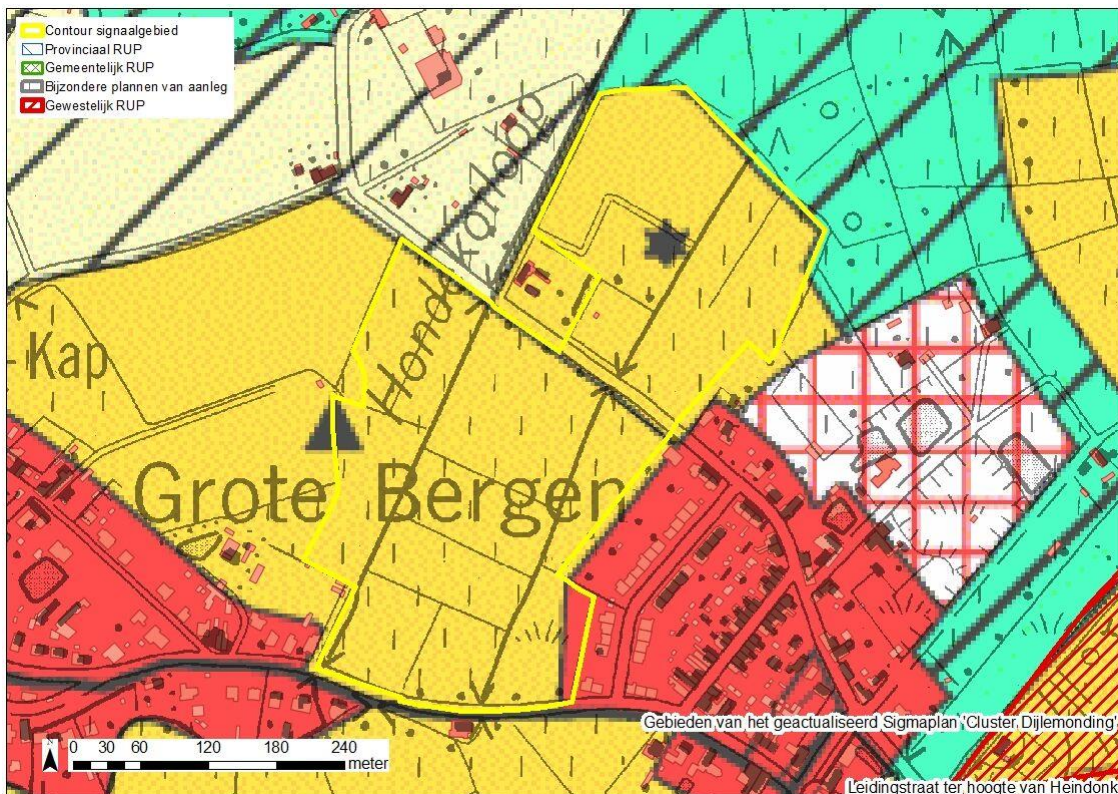
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Gebied voor dagrecreatie en gebied voor verblijfsrecreatie.

Globale beschrijving:

Recreatiegebied aan Hondekotloop: niet ontwikkeld, weilanden. Het ligt in de onmiddellijke omgeving ten noorden van de Hazewinkelpas, een watersportbaan en ten oosten van 'De Bocht' een zeilvijver.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 4/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering Benedenscheldebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Deel aan Hondekotloop is niet ontwikkeld verblijfs- en dagrecreatiegebied met grote kans voor overstromingen op de OverstromingsGevaarKaart (OGK) en komt in aanmerking voor selectie.

Afstroomproblematiek door wijziging stroomrichting na aanleg Sigmadijk aan Bovenzanden.

De sportvijvers hebben een functie die compatibel is met het waterbergend.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

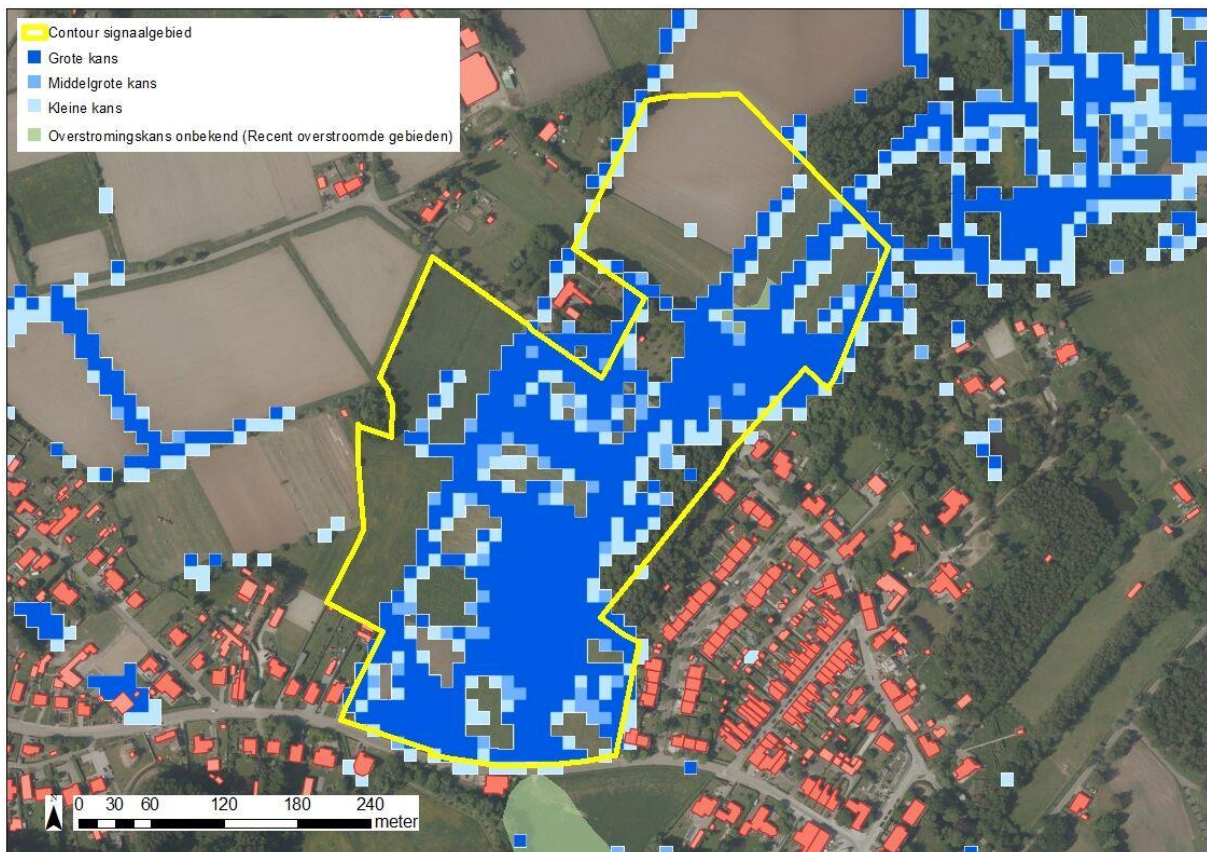
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

---

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe vlakken geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene vlakken geven de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

In de bovenstaande watergevaarkaart is een groot deel van het signaalgebied aangeduid als zone met een grote overstromingskans.

3.1.2 KLIMAATTOETS

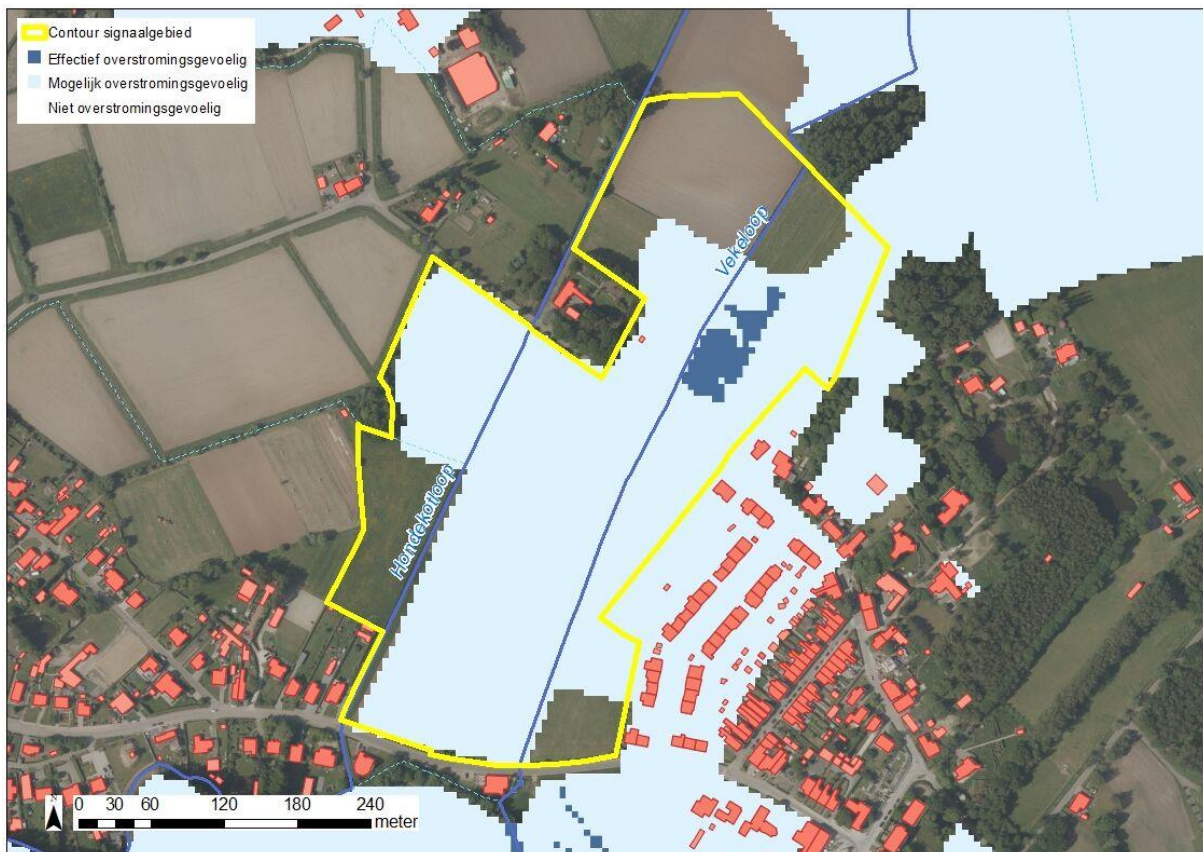
De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Kaarten met klimaatprojecties werden opgemaakt in kader van de ORBP-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Vanuit de ORBP zijn er voor dit signaalgebied geen klimaat scenarioberekeningen beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

Op de overstromingsgevaarkaart is voor grote delen van dit gebied een grote kans voor overstromingen aangegeven. Op het geoloket van waterinfo.be zijn bij de gevaarkaart, met dezelfde grote kans (T10), waterdieptes aangegeven: voor grote delen van het gebied dieptes van 0 tot 25 cm, langs de greppels en grachten waterdieptes tussen 25 en 50 cm. In dit laag gelegen vlak gebied ligt de Hondkotloop. Door het opwerpen van de SIGMA-dijk ter hoogte van het overstromingsgebied Bovenzanden kon de Hondkotloop niet meer rechtstreeks, via de vroegere Hondkotsluis, in de Rupel uitwateren. Van de Hondkotloop werd de stroomzin omgekeerd om in de Zwarte Beek uit te monden. Hierdoor moet het water van de Hondkotloop nu een veel langere weg afleggen om in de Rupel terecht te komen. Het signaalgebied ten oosten van de Hondkotloop is niet infiltratiegevoelig en een drassig gebied. Het noordoostelijk deel ervan is een effectief overstromingsgevoelig gebied.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

/

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Volgens het Richtinggevend gedeelte van het GRS van Willebroek (definitieve goedkeuring 27/07/2006) is het de bedoeling dit gebied open te houden. De valleigebieden hebben er reeds eeuwenlang een typisch en uniek landschap gevormd. Zeker wat betreft de Rupelvallei omdat deze alluviale vlakte enkel (ruim) gevormd geweest is langs de zijde van Willebroek. Dit landschap moet dan ook in zijn hoedanigheid optimaal beschermd worden en naar waarde worden ingericht met andere structuren. De Rupelvallei wordt aangeduid als een gemeentelijke gevoelige zone in waardevol landschap met recreatief medegebruik (suggestie naar de hogere overheid). Behouden van huidige bossen. Wel moet er hier rekening gehouden worden met VEN-gebieden.

Er zal een natuurverbinding worden gerealiseerd tussen Broek De Naeyer en Nete-Rupel. Deze verbinding werd op Vlaams niveau afgebakend als Vlaams-Ecologisch-Netwerk (VEN)-gebied, Grote Eenheden Natuur (GEN). Er wordt een netwerk van routegebonden recreatie opgesteld die de diverse aantrekkingspunten rondom Heindonk moeten verbinden: verkenning natuur en landschap. De omgeving van Heindonk zal recreatief worden uitgebouwd. De omliggende gebieden (hier wordt bedoeld op het Watersportcentrum Hazewinkel en de zeilvijver De Bocht beide pure recreatiegebieden) worden aangeduid als gebieden met recreatief medegebruik. Rondom Heindonk moet een totaal verschillende waterrecreatie (ander karakter) verder worden ontwikkeld dan in Klein Willebroek. De bindende bepalingen van het GRS voorzien voor het signaalgebied en haar omgeving voor het aspect 'Zonevreemde woningen' in het vastleggen van clusters (volgens opgelegde principes) via de uitwerking van het RUP 'Cluster Heindonk'.

De gemeente mag hierbij meerdere elementen uitvoeren die in het richtinggevend actieplan staan maar niet minder dan wat er in het bindend actieplan vermeld staat.

4.3 Lopende initiatieven:

In 2008 werd door de gemeente Willebroek gestart met de opmaak van een gemeentelijk RUP voor de Cluster Heindonk. De opmaak hiervan is stopgezet in afwachting van een nieuw GRS.

Het RUP Cluster Heindonk wordt als instrument gezien voor realisatie en verankering voor het open houden van dit signaalgebied. Naast de elementen die in het richtinggevend gedeelte en in het bindend gedeelte van het vigerende GRS voor dit gebied vermeld zijn zal in dit RUP ook het overstromingsrisico van het gebied worden bekeken en worden natuurverbindingen voorzien. Bedoeling is het bestaande landbouwgebruik te behouden. Voor de opmaak van een RUP wordt gewacht op een nieuw GRS.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Voor de opmaak van de startbeslissing voor het signaalgebied Willebroek Heindonk vond overleg plaats

- op 13/01/2016. Aan dit overleg namen deel: Tineke Huyghe (schepen Willebroek), Bob Dumez (milieuambtenaar Willebroek), Thalia De Schepper (ruimtelijke ordening Willebroek), Ben De Bruyn (ruimtelijke planning, Provincie Antwerpen), Johan Teughels (dijkgraaf, Polder van Willebroek), Gaston Weymens (adjunct-dijkgraaf, Polder van Willebroek), Ellen Van de Water (Ruimte Vlaanderen), Guido Janssen (bekkensecretariaat);
- op 20/04/2016. Aan dit overleg namen deel: Tineke Huyghe (schepen Willebroek), Bob Dumez (milieuambtenaar Willebroek), Thalia De Schepper (ruimtelijke ordening Willebroek), Ben De Bruyn (ruimtelijke planning, Provincie Antwerpen/), Johan Teughels (dijkgraaf, Polder van Willebroek), Gaston Weymens (adjunct -dijkgraaf, Polder van Willebroek), Ellen Van de Water (Ruimte Vlaanderen), Guido Janssen (bekkensecretariaat).

Op 13/5/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen de ontwerpstartbeslissing behandeld. Het college besliste de ontwerp-startbeslissing ter advies voor te leggen aan de GECORO en aan de MINA-Raad van de gemeente.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: aangepaste functionele invulling voor het gebied

waarbij het volledige gebied van bebouwing wordt gevrijwaard en waarbij de elementen beschreven in rubriek 4.2 (open houden, natuurverbindingen, netwerk van routegebonden recreatie, landschap optimaal beschermen en naar waarde inrichten van het landschap waarin de Rupelvallei als waardevol landschap met recreatief medegebruik) en rubriek 4.3 (het behoud van het landbouwgebruik) worden ingepast.

Instrument:

RUP

Initiatiefnemer:

gemeente Willebroek

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Dit signaalgebied ligt in een zone voor dag- en verblijfsrecreatie. Grote delen hebben een hoge overstromingskans. In 2008 werd door de gemeente Willebroek gestart met de opmaak van een gemeentelijk RUP voor de Cluster Heindonk met het oog op het vrijwaren en open houden van dit gebied. De opmaak hiervan is stopgezet in afwachting van een nieuw GRS. Een herbestemming voor de volledige omschrijving van het gebied waarbij het volledige gebied van bebouwing wordt gevrijwaard en waarbij de elementen beschreven in de fiche (open houden, natuurverbindingen, netwerk van routegebonden recreatie, landschap optimaal beschermen en naar waarde inrichten van het landschap waarin de Rupelvallei als waardevol landschap met recreatief medegebruik, het behoud van het landbouwgebruik) worden ingepast.

Het ontwikkelingsperspectief werd goedgekeurd op de algemene bekenvergadering Benedenshelde d.d. 19/05/2016 met minderheidsstandpunt van de polder van Willebroek. De gemeente heeft geen standpunt ingenomen.

De Vlaamse Regering beslist dit gebied mee te nemen in het verdere traject met het oog op de aanduiding van (delen) van dit gebied als watergevoelig openruimtegebied.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.